

ВЪВЕДЕНИЕ

Уважаеми (по)читатели,

В ръцете си отново държите вашия най-верен помощник в последните седем години, свързан с годишното приключване – *Наръчник Годишно приключване без пропуски и грешки*. Ние, авторите на „Лектор“ ЕООД отново сме вложили своите знания, умения и натрупан практически опит, за да ви поднесем в синтезиран вид основните стъпки, които всеки счетоводител следва да измине, за да може успешно да приключи финансовата 2024 година и да спази основните изисквания на приложимото счетоводно и данъчно законодателство, при съставянето на своя ГФО.

В настоящия наръчник обстойно сме разгледали всички промени в счетоводния и в данъчните закони, които бяха въведени през настоящата 2024 година. Съществена част от тях ще трябва да съобразите при годишното счетоводно и данъчно приключване на настоящата 2024 година. Друга част от разгледаните промени ще бъдат приложими от следващата година. Така в крайна сметка настоящият наръчник отново ще бъде безпогрешен Ваш помощник, който ще улесни практикуващите счетоводители и съставители на ГФО при поредната кампания по годишното счетоводно приключване.

Вярваме, че на страниците му ще намерите много ценни съвети и практически насоки, свързани с честното и вярно представяне на активите, пасивите, приходите, разходите и елементите на собствения капитал при изготвяне на отделните съставни части на финансовите отчети.

Посредством насоките на нашите автори, настоящото актуализирано издание на *Наръчник Годишно приключване без пропуски и грешки* ще Ви помогне вярно да определите дължимите данъци на предприятията и срочно да уредите всички ваши публични задължения.

Благодарим Ви, че извървахме заедно нашите първи седем години и се надяваме, че ще продължите да черпите знания и професионална помощ от страниците на *Наръчник Годишно приключване без пропуски и грешки и занаят*.

От авторите

ГЛАВА ПЪРВА

ГОДИШНО ДАНЪЧНО ПРИКЛЮЧВАНЕ ПО РЕДА НА ЗКПО

Анета Георгиева

В края на годината настъпва познатото професионално предизвикателство – да се подготвим за годишното приключване по ЗКПО, като се приложат такива техники и подходи, които да отразяват максимално прагматично както действащите и променени данъчни изисквания, така и спецификите на дейността през годината. Повтаряемостта и цикличността на живота и сезоните са неизменни – такава е обективната реалност според българските народни традиции¹, такава е и практиката на счетоводители, одитори, консултанти и данъчни специалисти. До 30 септември според чл. 75, ал. 3 от ЗКПО имахме нормативно регламентирано право еднократно да подадем коригираща Годишна данъчна декларация за предходната 2024 г., срок, с изтичането на който бележим и началото на подготовката за годишното данъчно приключване на настоящата 2024 г. За да подпомогнем този сложен и многокомпонентен процес, както и да оптимизираме риска от допускане на грешки/пропуски, нека отново накратко припомним по-съществените стъпки, осигуряващи възможност за набиране на информацията и обработка на данните, необходими за попълването на Годишната данъчна декларация² по чл. 92 от ЗКПО за 2024 г.

Предвид амбицията на автора за актуалност на съдържанието³ и практическата му насоченост, по отделните теми ще разгледаме и актуална административно-данъчна практика на

1 Традиционният народен и религиозен празник „Кръстов ден“ (14 септември) е свързан с края на летния и с началото на есенния селскостопански сезон. С „кръстосването“ на слънчевия и есенния сезон започва и събирането на селскостопанската реколта и гроздоберът, а Димитровден (26 октомври) се счита за начало на зимните празници. Светлите Коледни празници (Рождество Христово) се предхождат от Андреев ден (ден на зърното/семеето), Никулден и Бъдни вечер.

2 Към настоящия момент (за изготвянето на този материал), въпреки многократно заявяваната необходимост от страна на практикуващите специалисти, най-популярният Образец 1010 на Годишната данъчна декларация по чл. 92 от ЗКПО за изтичащата 2024 г. все още не е обществено оповестен, не е утвърден чрез заповед на министъра на финансите и не е обнародван в Държавен вестник според правилата на чл. 7 от ЗКПО.

3 В настоящия коментар по ЗКПО ще маркираме накратко и последните извършени законодателни промени, касаещи предстоящото годишно данъчно приключване на текущата 2024 г.

НАП, както и постановени съдебни решения от Върховния административен съд (ВАС) през последните години по възникнали данъчни спорове при прилагането на ЗКПО и по-конкретно формирането на данъчния финансов резултат и третирането на разходите, подлежащи на облагане с окончателен данък.

В различни аспекти на показателя „време“ естествено възприемаме делението на 12 части, *например*: календарната година е съставена от дванадесет месеца, часовниковите стрелки отмерват цикъл от дванадесет часа, Библията⁴ съдържа дванадесет исторически книги, в царството на Соломон има дванадесет управници, според астрологията се редуват дванадесет зодиакални знака, от древността при групирането в търговията се ползва „дузина“ (вкл. 12 бр.)⁵.

Нека следвайки този подход, и вече традиционно възприетия в този наръчник механизъм, фокусирани към настоящия момент от „данъчния кръговрат/цикъл“, условно маркираме основните **12 практически стъпки при предстоящата подготовка за деклариране на данъчния финансов резултат и дължимите данъци** (корпоративен данък и данък върху разходите) по ЗКПО за изтичащата 2024 г.

В тази уводна част, според автора е ползотворно да припомним накратко на читателите, какви са **последните за годината изменения и допълнения в ЗКПО**, тъй като те са изцяло несистематизирани – разпръснати в различни нормативни актове и обнародвани в множество Държавни вестници (ДВ), а именно:

- ДВ, бр. 106 от 22.12.2023 г., в сила от 1.01.2024 г., изм.,
- ДВ, бр. 108 от 30.12.2023 г., в сила от 1.01.2024 г., доп.,
- ДВ, бр. 42 от 14.05.2024 г., изм., и
- ДВ, бр. 70 от 20.08.2024 г., в сила от датата, определена в

Решение на Съвета на Европейския съюз за приемането на ев-

4 Числото 12 е споменато 187 пъти в свещената книга на християните, както в Стария, така и в Новия Завет.

5 Използването на дванайсет като основа на бройна система (известно като дванадесетична бройна система) възниква в древна Месопотамия.

рото от Република България, прието в съответствие с чл. 140, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз и Регламент на Съвета на Европейския съюз, приет в съответствие с чл. 140, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз, доп.,

- ДВ, бр. 72 от 27.08.2024 г., в сила от 6.07.2024 г.

Основните базисни промени за финансовата и данъчна 2024 г. са предмет на ЗИДЗКПО, обнародван в ДВ, бр. 106 от 22.12.2023 г., ведно с други, свързани с корпоративното облагане нормативни актове като **Закона за държавния бюджет на Република България (ЗДБРБ) за 2024 г.** (обн. в ДВ, бр. 108 от 30.12.2023 г.), **Закона за хазарта** и други, накратко могат да се резюмират в следните **ТРИ тематични линии за новата 2024 г.:**

- *Нови и променени разпоредби в ЗКПО, които са опосредствани от въвеждането и/или съобразяването на Европейското данъчно законодателство в България, в качеството ѝ на член на Европейския съюз,*

- *Изменения и допълнения с национален характер, които са мотивирани от оптимизация на нормативните разпоредби, с цел непротиворечивото им и коректно прилагане, както и свързани с дигитализацията на икономиката на България и*

- *Подготовката на страната за предстоящото въвеждане на еврото в бъдещо Решение на Съвета на Европейския съюз за приемането на еврото от Република България, прието в съответствие с чл. 140, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз, и Регламент на Съвета на Европейския съюз, приет в съответствие с чл. 140, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз. Тук попадат и последните допълнения в ЗКПО по повод изискванията към подаваните годишни декларации на данъчно задължени лица, които са дъщерни предприятия или клон на предприятие от трета държава по чл. 52б, ал. 1 или 4 от Закона за счетоводството*

(обн., в ДВ, бр. 72 от 27.08.2024 г. чрез § 36 от ПЗР към Закона за изменение и допълнение на ЗСч⁶, в сила от 06.07.2024 г.).

I. Нови и променени разпоредби, които са опосредствани от въвеждането и/или съобразяването на действащото Европейско данъчно законодателство в България, в качеството ѝ на член на Европейския съюз

I.1. Въвеждане разпоредбите на Директива (ЕС) 2022/2523 на Съвета от 15 декември 2022 година за гарантиране на глобално минимално равнище на данъчно облагане на многонационалните групи от предприятия и големите национални групи в Съюза (Директива (ЕС) 2022/2523).

Промяната получи широка обществена популярност като мярка за транспониране в българското данъчно законодателство и в частност – в ЗКПО на европейските данъчни правила за т. нар. „**глобален минимален корпоративен данък**“.

Тези правила са предмет на **изцяло нова ЧАСТ ПЕТА „а“ от ЗКПО, Глава тридесет и четвърта от б. „а“ до б. „л“, включително – от чл. 260а до 260я**. Подобна законодателна техника е допустима, но очевидно ще представлява професионално предизвикателство за практикуващите специалисти, на които се налага да вникнат в безспорно сложната и многопластова транснационална данъчна материя. В нея са вложени принципно както от правилата и препоръките на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) за борба с неправомерните данъчни практики за свиване на данъчната

6 С последните изменения в ЗСч се въвежда ново изискване за отчитане на устойчивостта, завишават се праговете на показателите „балансова стойност на активите“ и „нетни приходи от продажби“, чрез които се определят категориите за предприятие или група предприятия, както и праговете на показателите за годишните и консолидираните годишни отчети, подлежащи на задължителен финансов одит. Тези промени в ЗСч са съществени и е препоръчително да бъдат внимателно съобразени от практикуващите специалисти, предвид което съветваме да им бъде обърнато допълнително задълбочено внимание.